

Barcelona, 10 maig 2018

 Nota de premsa IVÀLUA I FUNDACIÓ JAUME BOFILL

JORNADA QUÈ FUNCIONA EN EDUCACIÓ? (14 maig 2018)

El com, el què i el per a què de l'avaluació de l'alumnat: quins són els models d'avaluació més efectius i com els podem aplicar a casa nostra?

L'avaluació formativa millora els resultats d'aprenentatge dels alumnes acadèmicament i socialment més vulnerables

L'evidència demostra que l'avaluació formativa, basada en un seguiment i un retorn alineats amb els objectius d'aprenentatge de cada alumne, pot incrementar entre 4 i 8 mesos el ritme d'aprenentatge de l'alumnat en un curs escolar, depenent de la qualitat del feedback a l'alumne.

350 membres de la comunitat educativa debatran els models més efectius d'avaluació formativa a la jornada internacional Què funciona en educació? organitzada per Ivàlua i Fundació Bofill que se celebrarà dilluns 14 de maig al CaixaForum Barcelona.

En el marc del projecte **Què funciona en educació?**, l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques, Ivàlua, i la Fundació Jaume Bofill han promogut un estudi sobre l'impacte que l'avaluació formativa té en el progrés educatiu de l'alumnat de primària i secundària. Els resultats principals d'aquest estudi elaborat per **Sheila González Motos, investigadora de la UAB**, conclouen que aquest sistema **millora els resultats d'aprenentatge dels alumnes més vulnerables tant acadèmicament com socialment**. Es calcula que l'avaluació formativa pot **incrementar entre 4 i 8 mesos el ritme d'aprenentatge de l'alumnat**. La seva implantació és irregular i sovint entra en conflicte amb formes d'avaluació més ortodoxes, de manera que la seva aplicació comporta una aposta pel canvi.

A diferència de les proves de competències, que tenen sobretot un objectiu diagnòstic, l'avaluació formativa ofereix a l'alumnat un retorn i un seguiment encarat a la millora dels seus aprenentatges. La simple verificació (correcte/incorrecte) o l'assignació de notes no tenen un impacte rellevant en el procés d'aprenentatge dels alumnes.

L'estudi, que es pot consultar resumidament a l'annex d'aquesta nota de premsa, planteja una **revisió sistemàtica i síntesi dels resultats d'avaluacions rigoroses** fetes arreu del món sobre la implementació de l'avaluació formativa, que consisteix en un sistema centrat en un seguiment i un retorn alineats als objectius concrets d'aprenentatge dels alumnes individualment a través d'instruments que s'enfoquen a **millorar el procés d'adquisició de competències i la motivació per l'aprenentatge** de l'alumnat. També inclou **recomanacions** per a la seva implementació a Catalunya.

La jornada internacional: “El com, el què i el per a què de l'avaluació de l'alumnat”

Amb l'objectiu de reflexionar i aportar solucions al debat sobre els mètodes més efectius i aplicables d'avaluació de l'alumnat, *Ivàlua* i la *Fundació Jaume Bofill* organitzen la **jornada internacional “El com, el què i el per a què de l'avaluació de l'alumnat”**, el **14 de maig, de 8:30h a 14:00h, al CaixaForum Barcelona**.

La jornada posa a debat alguns **interrogants de la comunitat educativa en matèria d'avaluació de l'alumnat com ara**: Quins mecanismes avaluadors es mostren més efectius en la millora dels resultats acadèmics? I d'altres competències? Quins perfils d'alumnes es beneficien més de la implementació de diferents estratègies d'avaluació a l'aula? i en clau d'intervenció pública, és recomanable apostar per la inversió en avaluació? Sota quins condicions?

La jornada comptarà amb la ponència inaugural de **Janet Looney**, directora del European Institute of Education and Social Policy; la presentació de l'estudi sobre l'avaluació formativa de **Sheila González Motos**, investigadora de la UAB; taules rodones amb autoritats, **experts i responsables de centres educatius**; i un diàleg final entre **Xavier Chavarria**, inspector d'educació en cap de Barcelona, i **Janet Looney**.

En el marc d'aquests diferents espais es debatran **qüestions** com:

- Quines avaluacions funcionen millor per valorar i estimular els diferents tipus de competències (cognitives, socioemocionals, metacognitives)?
- Com es pot promoure l'ús de models efectius d'avaluació als centres educatius?
- Quines innovacions tenen més impacte? Per exemple, la involucració de les famílies en l'avaluació i el retorn, o l'ús de les TIC.
- Quin valor diagnòstic tenen les proves diagnòstiques? I com podem fer que la informació d'aquestes proves sigui útil i significativa per als centres educatius?
- En definitiva, com podem alinear els diferents processos d'avaluació amb un objectiu comú de millora dels aprenentatges?

La jornada s'inscriu en el projecte **Què funciona en educació?**, liderat per *Ivàlua* i la *Fundació Jaume Bofill*, i que és una aposta per aportar evidència científica al debat sobre la política i la pràctica educativa, connectant el rigor analític amb els reptes educatius plantejats a Catalunya.

Programa de la jornada

Hora	Sessió	Continguts
08:30-09:00	Acreditacions	
09:00h-09:30h	Obertura	Marc Balaguer, Director de l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques Ismael Palacín, Director de la Fundació Jaume Bofill
09:30h-11:00h	Presentacions <i>El com, el què i el per a què de l'avaluació de l'alumnat</i> Presenta: Núria Comas	<ul style="list-style-type: none"> El feedback formatiu: quines estratègies són més efectives, per a què i per a qui? Sheila González Motos, recercadora de la Universitat Autònoma de Barcelona Com integrar les avaluacions formatives i sumatives dins un mateix sistema d'avaluació de l'alumnat? Janet Looney, directora del European Institute of Education and Social Policy
11:00h-11:30h	Pausa – cafè	
11:30h-13:00h	Taula de debat 1 <i>Avaluar per aprendre: experiències i reflexions</i> Modera: Mònica Nadal	<ul style="list-style-type: none"> Neus Sanmartí, Universitat Autònoma de Barcelona Instruments de regulació i feedback qualitatiu Àngel Domingo, Subdirector general d'Innovació, Formació i Orientació, Departament d'Ensenyament Xarxa de Competències Bàsiques i avaluació Sergi del Moral, Cap d'estudis de l'Institut Escola Les Vinyes La implicació de les famílies en l'avaluació formativa Jaume Feliu, Cap d'estudis de l'Institut Salas i Xandri Les TIC i l'avaluació formativa
	Taula de debat 2 <i>Les proves externes: més enllà de l'avaluació diagnòstica</i> Modera: Miquel Àngel Alegre	<ul style="list-style-type: none"> Joan Mateo, President del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu i Secretari de Polítiques Educatives Com apropar l'avaluació diagnòstica a l'avaluació formativa, i viceversa Xavier Chavarria, Inspector en cap de Barcelona Limitacions i potencialitats de les proves diagnòstiques per a la millora dels aprenentatges Raquel Garcia, Directora de l'Escola Joaquim Ruyra Miquel Charneco, Cap d'estudis de l'Escola Joaquim Ruyra Com afrontar i utilitzar les proves diagnòstiques en un sentit formatiu Xavier Bonal, Universitat Autònoma de Barcelona Què pot aportar la recerca amb dades estandarditzades a la millora dels centres i del sistema?
13:00h-13:45h	Diàleg <i>El futur de l'avaluació</i>	<ul style="list-style-type: none"> Xavier Chavarria, Inspector en cap de Barcelona Janet Looney, directora del European Institute of Education and Social Policy
13:45h-14:00h	Cloenda	Joan Mateo, President del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu i Secretari de Polítiques Educatives Frederic Udina, President del Consell Rector de l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

L'avaluació de l'alumnat

Aquests dies, tot l'alumnat de 6è de primària del país està realitzant les denominades **proves de competències bàsiques**. L'objectiu d'aquestes proves, externes i estandarditzades, és obtenir una radiografia sobre l'estat i l'evolució del nivell d'alumnes i escoles en diferents àrees competencials (català, castellà, anglès, matemàtiques i medi natural). És, per tant, un objectiu principalment diagnòstic.

Al costat d'aquestes proves, tenim les tradicionals **avaluacions sumatives**, aquelles que el professorat fa dels coneixements i competències dels seus alumnes al final d'un període més o menys ampli (unitat didàctica, semestre o curs), sigui a través de proves escrites, exàmens orals, treballs individuals o activitats grupals, entre d'altres instruments

Tanmateix, fa temps que des de diferents corrents pedagògics s'aposta per un altre tipus d'avaluació. Es parla aleshores d'avaluació contínua, de coavaluació i autoavaluació, d'avaluació facilitadora i autoreferenciada o, més genèricament, o d'**avaluació formativa**. Rere aquests replantejaments es troba la voluntat de fer de l'avaluació i el feedback **un recurs per al progrés i la millora dels aprenentatges**. I és en aquest context que s'elaboren (o reelaboren) metodologies i eines d'avaluació i regulació com les rúbriques, els portafolis o les bases d'orientació.

Es poden distingir diverses **modalitats d'avaluació formativa**:

- L'avaluació pot ser **normativa**, comparant el rendiment de l'alumnat respecte a la resta de companys del grup-classe, o **auto-referencial**, situant el seu rendiment respecte a les seves capacitats.
- El feedback o retorn a l'alumne pot ser **directiu**, és a dir, indicacions sobre què necessita revisar, o **facilitador**, comentaris i suggeriments que l'ajuden a orientar el seu propi procés de millora.
- En uns casos, l'avaluació i el retorn pot ser **individual**, centrat en l'alumne i el seu exercici concret, en altres casos el retorn s'organitza de forma **col·lectiva**, quan es presenten davant el conjunt de la classe les valoracions sobre el desenvolupament general del grup en una prova realitzada a nivell individual.
- L'avaluació pot estar **orientada a l'aprenentatge**, quan informa a l'alumne com de prop o lluny es troba dels objectius finals marcats per al seu aprenentatge, o **orientada al rendiment**, quan es limita a informar dels resultats de les proves realitzades.
- A banda de l'avaluació i retorn protagonitzat pel personal **docent**, existeixen altres fórmules avaluadores, com l'**autoavaluació** (es fonamenta en la capacitat de l'alumnat per entendre els objectius establerts) o l'**avaluació entre companys o coavaluació** (a partir d'uns criteris avaluadors prèviament discutits en grup per tal d'establir una perspectiva comuna d'avaluació).

Uns i altres models d'avaluació formativa estan actualment cridats a convida en el dia a dia de les escoles i la pràctica docent.

Projecte Què funciona en educació?

El projecte **Què funciona en educació?**, promogut per Ivàlua i la Fundació Bofill té per objectiu revisar les evidències generades per la recerca rigorosa al voltant de les polítiques i els programes que milloren els aprenentatges, per tal d'informar el disseny de les polítiques educatives.

- En primer lloc, recollir evidències del que funciona en alguns àmbits clau de la **política educativa**; per a fer-ho, es publiquen revisions anuals de l'evidència al voltant de quatre temes clau.
- En segon lloc, informar les polítiques educatives; es programen un cicle de **seminaris** amb actors responsables del disseny d'intervencions, per contextualitzar les troballes i debatre al voltant de les seves implicacions en el context català.
- Finalment, el projecte vol estendre a la **comunitat educativa** la necessitat de fonamentar les pràctiques i les polítiques en l'evidència ja existent sobre el que funciona, així com promoure la incorporació d'aquests aprenentatges en les estratègies dels actors.

Més informació del projecte:

<http://www.fbofill.cat/projectes/que-funciona-en-educacio-evidencies-la-millora-educativa>

<http://www.ivalua.cat/generic/static.aspx?id=2989>

Els organitzadors

L'**Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques, Ivàlua**, és un consorci participat per la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona i la Universitat Pompeu Fabra. La missió d'Ivàlua és promoure l'avaluació de polítiques públiques a Catalunya, com a eina de millora de l'acció de govern i de rendiment de comptes democràtic.

En el marc d'aquesta missió, Ivàlua té entre les seves finalitats la col·laboració amb les administracions públiques i entitats de caràcter social per a desenvolupar activitats d'**avaluació**, per **promoure l'ús efectiu dels resultats de l'avaluació** per part de les autoritats competents i per fer **difusió dels resultats** de l'avaluació al conjunt de la societat.

La **Fundació Jaume Bofill** és una fundació cultural privada creada l'any 1969. Des d'aleshores, les actuacions que duu a terme promouen el coneixement de la societat catalana, el debat de les noves idees i propostes per avançar cap a una major justícia social, i l'actuació de persones i col·lectius diversos que també busquin la transformació i el canvi social. Des de l'any 2009, la Fundació Jaume Bofill centra el conjunt de la seva activitat com a un *Think-and-Do tank* al voltant de l'educació i el seu context social, **impulsen iniciatives, recerques i debats per transformar l'educació a Catalunya**.

DADES DE CONTACTE

Ivàlua: Núria Comas – 93 554 53 00 – nuria.comas@ivalua.cat

Fundació Bofill: Miquel Àngel Alegre – 93 458 87 00 - malegre@bofill.cat

Tant els ponents com els responsables del projecte estaran disponibles per a entrevistes.
Contacte per concertar entrevistes o demanar materials complementaris.

MATERIALS COMPLEMENTARIS

Dossier de premsa de la jornada:

http://www.ivalua.cat/documents/1/09_05_2018_16_03_49_DP_JORNADAIVALUAFJB_Avaluacio_2018.pdf

Web Ivàlua: www.ivalua.cat

Web Fundació Bofill: www.bofill.cat

LA JORNADA EN DIRECTE

Seguiment en streaming de la jornada:

https://www.youtube.com/channel/UC2ew_r4Y2t-NMOxNAkqMlgw?

Seguiment a Twitter de la jornada: [#EduEvidències](https://twitter.com/EduEvidencies).

Informe: *És l'avaluació un mecanisme de millora del rendiment escolar?*

Autora: Sheila González Motos (investigadora de la UAB)

PRINCIPALS RESULTATS

Sobre l'estudi

- ✓ **Revisió** en què se sintetitzen els resultats de **9 revisions de la literatura i 5 estudis experimentals** de l'**impacte** que diferents modalitats d'avaluació formativa tenen en els resultats .

Avaluació formativa: de què parlem?

- ✓ De forma general, identifiquem com a avaluació formativa aquells instruments que s'enfoquen a **millorar el procés d'adquisició de competències i la motivació per l'aprenentatge** de l'alumnat.
- ✓ Es poden distingir diverses **modalitats d'avaluació formativa**:
 - L'avaluació pot ser **normativa**, comparant el rendiment de l'alumnat respecte a la resta de companys del grup-classe, o **auto-referencial**, situant el seu rendiment respecte a les seves capacitats.
 - El feedback o retorn a l'alumne pot ser **directiu**, és a dir, indicacions sobre què necessita revisar, o **facilitador**, comentaris i suggeriments que l'ajuden a orientar el seu propi procés de millora.
 - L'avaluació i el retorn pot ser **individual**, centrat en l'alumne i el seu exercici concret, o es pot organitzar de forma **col·lectiva**, quan es presenten davant el conjunt de la classe les valoracions sobre el desenvolupament general del grup en una prova realitzada a nivell individual.
 - L'avaluació pot estar **orientada a l'aprenentatge**, quan informa a l'alumne com de prop o lluny es troba dels objectius finals marcats per al seu aprenentatge, o **orientada al rendiment**, quan es limita a informar dels resultats de les proves realitzades.
 - A banda de l'avaluació i retorn protagonitzat pel personal **docent**, existeixen altres fórmules avaluadores, com l'**autoavaluació** (es fonamenta en la capacitat de l'alumnat per entendre els objectius establerts) o l'avaluació entre companys o **coavaluació** (a partir d'uns criteris avaluadors prèviament discutits en grup per tal d'establir una perspectiva comuna d'avaluació).

Pot l'avaluació formativa millorar els resultats i competències de l'alumnat?

Conclusions generals

- ✓ L'evidència demostra que l'avaluació formativa **pot incrementar entre 4 i 8 mesos el ritme d'aprenentatge de l'alumnat en un curs escolar**, depenent de la qualitat del procés avaluador i del feedback a l'alumne.
- ✓ L'avaluació formativa es mostra **especialment efectiva en l'àrea de matemàtiques**. L'impacte sobre lectura i escriptura, malgrat ser observable i significatiu, és menor.

- ✓ L'avaluació formativa demostra també ser efectiva en la millora de competències no cognitives com la **motivació** o l'**autoregulació** de l'aprenentatge.

Quines modalitats d'avaluació formativa funcionen millor i quines pitjor?

- **Acompanyar la correcció d'un feedback facilitador**, l'autoavaluació per part dels alumnes o l'avaluació entre companys es configuren com a opció d'interès per a la millora del rendiment. La simple verificació (correcte/incorrecte) o les dinàmiques de premis i càstigs són instruments de poc impacte sobre el rendiment de l'alumnat
- **El feedback autoreferencial es mostra més efectiu**, atès que ubica l'alumne en el seu propi procés d'aprenentatge. L'assignació de notes, com la resta de mecanismes de feedback normatiu, esdevé un mecanisme de menor impacte i comporta, sovint, efectes negatius.
- El feedback té major impacte quan els **objectius de l'aprenentatge estan molts clars**. L'avaluació es mostra així com un complement de les dinàmiques formatives desenvolupades a l'aula.
- L'avaluació i el feedback permeten una **major millora del rendiment quan s'enfoquen a l'aprenentatge en el seu conjunt** i no quan es limiten a la correcció del rendiment en cada prova.
- L'avaluació formativa que es produeix **de forma contínua** durant el procés d'aprenentatge com l'avaluació de major impacte
- Malgrat tant l'autoavaluació, la coavaluació com l'avaluació dirigida per docents es mostren efectives, l'**impacte sobre el rendiment escolar és major en els casos que el professorat és qui condueix i monitoritza el progrés de l'alumnat**.
- Hi ha impactes clarament diferencials segons el perfil de l'alumnat. Així, mentre que **l'alumnat de baix rendiment es beneficia de sistemes de retorn formatiu més complexos i més immediats**, aquell més avançat obté millors resultats amb feedbacks més simples i realitzats en diferit.
- Algunes recerques indiquen que l'avaluació formativa té efectes especialment positius en l'educació primària. En tot cas, existeix un consens en assenyalar que l'avaluació formativa requereix d'un aprenentatge, de forma que **com abans s'iniciï, majors seran els impactes**.

Recomanacions

- **Formar el professorat** en instruments d'avaluació formativa i acompanyar les escoles en el disseny dels seus plans d'avaluació, amb l'objectiu d'incrementar el rendiment de l'alumnat. A més, cal **dotar de temps al personal docent** per a la planificació de l'avaluació com a part del procés d'aprenentatge.
- Alhora, sembla oportú **dotar els centres escolars d'eines per a l'avaluació diagnòstica** que permetin afinar el disseny del procés d'aprenentatge. En aquest sentit, calen recursos i formació per a l'adequada identificació dels coneixements previs.
- L'administració pública requereix de dades i informació per a un millor disseny dels processos educatius. Per tant, cal que les avaluacions siguin completes i permetin captar el major nombre de variables que intervenen en el procés. Cal, a més, que aquestes **avaluacions estiguin a disposició del personal docent** per tal d'emprar-les amb finalitat formativa.

- Cal impulsar recerca que avaluï més en profunditat l'impacte dels diferents instruments avaluadors, la intermediació d'altres variables com la qualitat del professorat, i, molt especialment, els efectes respecte l'alumnat de baix rendiment.